

Sygn. akt III KZ 86/14

POSTANOWIENIE

Dnia 14 listopada 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Cezar

w sprawie **T. B.**

ukaranego z art. 107 k.w. i art. 65 § 2 k.w.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 14 listopada 2014 r.,

kwestii dopuszczalności zażalenia ukaranego

na zarządzenie przewodniczącego II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego

z dnia 27 sierpnia 2014 r.,

o odmowie wyznaczenia adwokata z urzędu w celu sporządzenia i podpisania

wniosku o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu

Okręgowego w S. z dnia 27 sierpnia 2013 r.,

utrzymującym w mocy wyrok Sądu Rejonowego w G.

z dnia 16 maja 2013 r.,

na podstawie art. 430 § 1 k.p.k. w zw. z art. 545 § 1 k.p.k. i art. 113 k.p.w.

p o s t a n o w i ł

pozostawić zażalenie bez rozpoznania.

UZASADNIENIE

W zarządzeniu przewodniczącego II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego z dnia 7 października 2014 r. jako podstawę nadania biegu zażaleniu, to jest przyjęcia i przekazania go do rozpoznania Sądowi Najwyższemu, wskazano art. art. 459 § 1 – 3 k.p.k., 460 k.p.k., 463 § 1 k.p.k. oraz 466 § 1 k.p.k. Przeoczono więc, że w sprawach o wykroczenia przepisy Kodeksu postępowania karnego stosuje się jedynie, gdy Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia tak stanowi (art. 1 §

2 k.p.w.). Zasadą jest, iż postępowanie w sprawach o wykroczenia toczy się według przepisów tego ostatniego Kodeksu (art. 1 § 1 k.p.w.). Stanowi on m.in., że zażalenie przysługuje tylko w wypadkach wskazanych w ustawie, czyli normującej postępowanie o wykroczenia (art. 103 § 3 zd. pierwsze k.p.w.). Dlatego art. 109 § 2 k.p.w. nie upoważnia do stosowania art. 459 k.p.k. i 460 k.p.k. Co więcej, rozdział 19 k.p.w., zatytułowany „Wznowienie postępowania”, samodzielnie określa, które przepisy Kodeksu postępowania karnego mają odpowiednie zastosowanie w sprawach wznowieniowych o wykroczenia. Regulacja zawarta w art. 113 k.p.w. wyłącza zatem możliwość stosowania przepisów wymienionych w art. 109 § 2 k.p.w., w tym art. 463 § 1 k.p.k. i 466 § 1 k.p.k. Świadczy o tym między innymi rezultat podwójnego odesłania z art. 113 § 1 k.p.w. Przepis ten odwołuje się do np. art. 545 k.p.k., który stanowi, że w postępowaniu o wznowienie stosuje się odpowiednio m.in. art. 429 k.p.k. Zaś przepis ten jest także wymieniony w art. 109 § 2 k.p.w. Nie wchodzi więc w rachubę jednoczesne stosowanie art. 109 § 2 k.p.w. i art. 113 § 1 k.p.w.

W rozdziale 4 działu I pt. „Zasady ogólne” Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia, a zatem odnoszących się również do postępowania wznowieniowego, samodzielnie i częściowo inaczej określono przesłanki wyznaczenia obwinionemu obrońcy z urzędu (art. 22 k.p.w.) oraz w autonomicznym przepisie wskazano podmiot uprawniony do tego wyznaczenia (prezesa sądu – art. 23 k.p.w.). W rozdziale tym nie przewidziano możliwości zaskarżenia negatywnej decyzji prezesa. Prawidłowe było zatem pouczenie wnioskodawcy zawarte w zaskarżonym zarządzeniu, że na odmowę wyznaczenia obrońcy z urzędu nie przysługuje zażalenie. W konsekwencji, przewodniczący II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego powinien odmówić jego przyjęcia jako niedopuszczalnego, zamiast nadawać mu bieg. Stało się tak albo z powodu wadliwej interpretacji wskazanych wyżej przepisów obu wymienionych Kodeksów albo nieprawidłowego odczytania wyroku Trybunału Konstytucyjnego (TK) z dnia 8 października 2013 r., K 30/11 (OTK-A 2013, z. 7, poz. 98, opublikowanego w Dz. U. 2013, poz. 1262). W sprawie tej Rzecznik Praw Obywatelskich (RPO) zwrócił się do TK z wnioskiem o zbadanie zgodności z Konstytucją RP art. 81 § 1 k.p.k. i 78 § 2 k.p.k. Zakwestionowana została więc konstytucyjność przepisów zawartych w innym akcie prawnym oraz nie

mających zastosowania w postępowaniu wznowieniowym w sprawach o wykroczenia. Już ten fakt wykluczał możliwość zastosowania wyroku Trybunału Konstytucyjnego w niniejszej sprawie, czyli uznania, że otworzył on wnioskodawcy drogę do zaskarżenia przedmiotowego zarządzenia. Nadto, w polu uwagi należy mieć rodzaj zapadłego wyroku. Trybunał Konstytucyjny w pkt 1 stwierdził, że art. 81 § 1 k.p.k. „w zakresie, w jakim nie przewiduje sądowej kontroli zarządzenia prezesa sądu o odmowie wyznaczenia obrońcy z urzędu dla oskarżonego, który złożył wniosek w trybie art. 78 § 1 ustawy – Kodeks postępowania karnego, jest niezgodny z art. 42 ust. 2 w zw. z art. 45 ust. 1 i z art. 78 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej”. Nie jest to więc wyrok negatywny w tym, nie jest to negatywny wyrok zakresowy. Nie rozstrzygnął bowiem o niekonstytucyjności treści normatywnej wyrażonej w przepisie, ale o niekonstytucyjności pominięcia treści normatywnej. Tego rodzaju wyroki zakresowe nie wywołują skutków określonych w art. 190 ust. 1 i 4 Konstytucji RP (zob. uzasadnienie postanowień Sądu Najwyższego: z dnia 27 października 2005 r., I KZP 37/05 - OSNKW 2005, z. 11, poz. 109; z dnia 29 kwietnia 2010 r., IV CO 37/09 - OSNC 2010, z. 12, poz. 166; uzasadnienie wyroku SN z dnia 8 lipca 2010 r., II CSK 3/10 - OSNC 2011, z. 2, poz. 19). W piśmiennictwie podnosi się, że wyroki Trybunału Konstytucyjnego o pominięciu prawodawczym sygnalizują ustawodawcy konieczność zmiany przepisów przez ich uzupełnienie o część pominiętą, co wynika niekiedy wprost z uzasadnień tych wyroków (zob. M. Florczak - Wątor: Orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego i ich skutki prawne, Poznań 2006 r., s.152 -157; K.Gonera, E.Łętowska: Wieloaspektowość następstw stwierdzenia niekonstytucyjności, PiP 2008, z. 5, s. 24; A.Kustra: Wyroki zakresowe Trybunału Konstytucyjnego, Przegląd Sejmowy, rok XIX – 4 (105) 2011, s. 60; ta autorka: Wznowienie postępowania w następstwie stwierdzenia niekonstytucyjności pominięcia prawodawczego, s.211; K.Osajda: Koncepcja orzeczenia zakresowego a wątpliwości na tle skutków orzeczeń TK, s. 303 [w:] Skutki wyroków Trybunału Konstytucyjnego w sferze stosowania prawa, Studia i Materiały Trybunału Konstytucyjnego, t. XLVIII, Warszawa 2013). Wydaje się, że Trybunał Konstytucyjny w powołanym wyroku z dnia 8 października 2013 r., K 30/11, nadał mu powyższe sygnalizacyjne znaczenie, stwierdzając w uzasadnieniu: „Przesądzając o konieczności stworzenia

mechanizmu zaskarżalności rozstrzygnięć podejmowanych na podstawie art. 81 § 1 w zw. z art. 78 § 1 k.p.k. Trybunał Konstytucyjny nie wypowiedział się w tym miejscu o tym, jaki model ich weryfikacji należy stosować”. Brak nowelizacji art. 81 k.p.k. w kierunku postulowanym przez TK, przez stworzenie prawa do zaskarżenia zarządzeń odmawiających wyznaczenia obrońcy, zostanie usunięty najpóźniej z dniem 1 lipca 2015 r., kiedy to wejdzie w życie m.in. art. 80a k.p.k. zobowiązujący do uwzględnienia wniosku oskarżonego o wyznaczenie obrońcy z urzędu, gdy nie ma ustanowionego obrońcy. Wreszcie, rozważając, czy oskarżony w postępowaniu wznowieniowym może być pozbawiony prawa do obrony w znaczeniu formalnym przez niemożność zaskarżenia wspomnianego zarządzenia należy mieć na uwadze, że:

- TK oceniał zgodność art. 81 § 1 k.p.k. przez pryzmat art. 42 ust. 1 Konstytucji (wzorzec konstytucyjny), który stanowi, że „każdy **przeciwko komu** prowadzone jest postępowanie karne, ma prawo do obrony we wszystkich stadiach postępowania”. Przy wniosku o wznowienie postępowania na korzyść, postępowanie to nie toczy się przeciwko wnioskodawcy ani nie może dojść do „odwrócenia” kierunku wniosku,
- wniosek o wznowienie postępowania może być ponawiany (jeśli nie wskazuje tych samych podstaw),
- istnieje możliwość pośredniego zaskarżenia zarządzenia o odmowie wyznaczenia adwokata z urzędu w zażaleniu na zarządzenie o odmowie przyjęcia osobistego wniosku skazanego (ukaranego) - zob. postanowienie SN z dnia 17 stycznia 2008 r., V KZ 82/07 – OSNKW 2008, z. 2, poz. 20,
- wartością konstytucyjną jest także sprawne i szybkie rozpoznanie sprawy, w tym o wznowienie postępowania (art. 45 § 1 nakłada obowiązek rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki),
- wniosek o wznowienie postępowania jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, w stosunku do orzeczenia prawomocnego, a więc świadczącego o prawidłowości skazania i ukarania, a nie kolejnym środkiem odwoławczym, wywodzonym na rzecz osoby korzystającej z domniemania niewinności.

Z przytoczonych względów orzeczono jak na wstępie.

